

**Ана Петрова
Владимир Владимиров
Валери Георгиев**

**ИНВАЗИВНИ ЧУЖДИ
ВИДОВЕ РАСТЕНИЯ
В БЪЛГАРИЯ**

София, 2012

Robinia pseudoacacia L.

(бял) салкъм, (бяла) акация, лъжеакация

Сем. **Fabaceae** – Бобови

■ Включен в списъка на най-опасните инвазивни чужди видове, застрашаващи биоразнообразието в Европа (List of „Worst invasive alien species threatening biodiversity in Europe“ Annex 1. 2007).

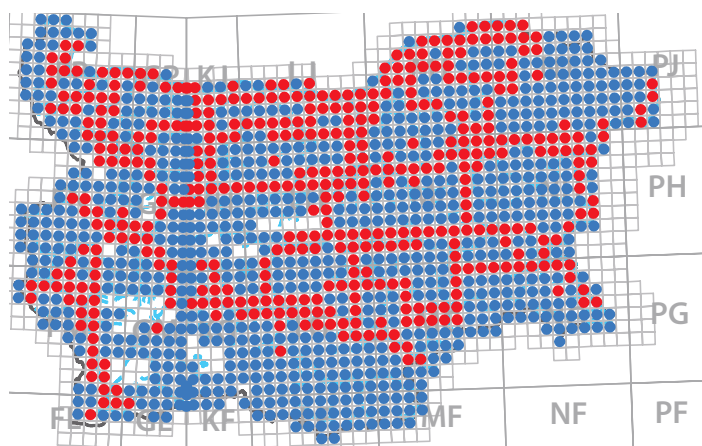
Описание

Листопадно дърво, до 15-20(30) m високо, с тъмнокафява, грапава, надлъжно напукана кора. Листата последователни, нечифтоперести, с 5-30 cm дълга листна ос; листчетата 3-10 двойки, елиптични или яйцевидни, целокрайни, късовлакнести до възголи, на къси дръжчици. Младите клонки в основата на листата с по 2 едри, остри бодила (видоизменени прилистници), които по-късно опадат. Съцветията 15-20 cm дълги, влакнести, многоцветни, излизат от пазвите на листата, обикновено по-къси от пазвения лист. Цветовете с 8-10 mm гъстовлакнести дръжки. Чашката 5-6 mm дълга, 5-делна, до 1/3 двустна, широкозвънеста, гъстовлакнеста. Венчето 15-20 mm дълго, неправилно (флагче, ладийка и крилца), бяло. Плодът продълговат, силно странично сплеснат, 3-5(10)-семенен боб, гол, тъмнокафяв до чернокафяв, слабо прищипнат. Семената 4-5 mm дълги,

бъбрековидни, тъмнокафяви до черни, гладки.

Биология и екология

Опрашва се от насекоми, най-често пчели, цъфти май-юни, плодоноси изобилно през септември-октомври, плодовете зреят до листопада, остават на дървото и се разпространяват непрекъснато и през зимата. Размножава се семенно и вегетативно – чрез стъблови и коренови вегетативни издънки, които имат по-съществено значение за репродукцията от семената при колонизиране на нови територии. Образването на издънки се стимулира допълнително при унищожаване на надземната част. Семе-

ната се разпространяват от вятъра на големи разстояния, запазват жизнеността си в продължение на повече от 10 години. Дърветата започват да плодоносят ок. шестата си година, най-висока е на 15-40-годишна възраст и прекратяват на ок. 60 г. Семеначетата израстват бързо и след това заемат по-големи територии, чрез странично растящи коренови издънки. Това води до създаване на гъсти, монодоминантни съобщества, напълно потискащи развитието на естествената растителност. Расте в широк диапазон от най-различни местообитания, един от най-невзискателните към почвените и климатичните условия дървесен вид. Расте еднакво добре на проветриви, дълбоки, леки, свежи и плодородни почви, богати на минерални вещества и хумус, както и на бедни, сухи, пясъчливи, каменис-

1 cm

ти и скалисти места. В симбионтни отношения е с азот-фиксиращи микроорганизми, притежава способност да фиксира атмосферния азот, поради което може да расте и на много бедни почви. В същото време повишава плодородието на колонизираните местообитания, което оказва влияние на техния флористичен състав, намалявайки състава на видовете, предпочитащи бедни на азот почви. Заема силно нарушени местообитания. Добре се чувства в защитени от силни

ветрове места. Декоративен и много добър медоносен вид, със значителен интерес за пчеларството, използва се за укрепване на свлачища с противоерозионна цел, дървесината се използва в дърводелството. Листата, семената и кората са токсични за човека и животните. Не понася студа.

Изключително опасен инвазивен вид, заел огромни територии в страната, което е довело до потискане развитието и унищожаването на естествената флора и растител-

ност, както и до безвъзвратната загуба на заетите от него хабитати.

Произход и разпространение

Произхожда от Северна Америка.

У нас е въведен в култура в частни градини и дворове още в средата на 19 в., но след 1888 г. започва да се култивира почти повсеместно като декоративно в паркове, градини, алеи, булеварди и още тогава се счита като най-разпространеният чужд широколистен дървесен вид. Първото съобщение за подивява-

нето и навлизането му в естествени територии в страната е от 1903 г.

Идеята за бързо и повсеместно залесяване на пустеещите земи, които са изобилствали по това време, високите технически качества на дървесината и бързия растеж, са факторите, от които са се ръководили лесовъдите по това време за масовото му култивиране. Покъсно започват да ограничават отглеждането му, но си запазва завоюваните територии, а поради масовото подивяване, заема и много нови.

Разпространен е във всички флористични райони – край пътища,

жп линии, гробищни паркове, почти повсеместно в долния горски пояс, докъм 1000 m н.в., по-високо понася поражения от студа.

Пренесен в Европа през 1638 г., впоследствие се е разпространил на целия континент, където намира своето „второ отечество“. Извън Европа е интродуциран в Азия, Африка, Австралия.

Контрол

Веднъж заел територии, много трудно, дори невъзможно е да се упражнява контрол. За ограничаване на разпространението му се прилагат механични и химични

методи. Повтарящите се изсичания довеждат до загиването на дърветата, затова е необходимо това да става в продължение на няколко години. Ефективен химичен контрол се постига с обработка на пъновете на прясно изсечени дървета с глифозат, което се счита за най-ефективния метод за контрол. Новообразуваните издънки трябва да се премахват периодично, а химичната обработка трябва да се повтори поне два пъти в един вегетационен сезон. Хербицидите имат по-голям ефект ако се прилагат през пролетния сезон, точно когато листата са напълно развити.

Изгарянето не се препоръчва за ограничаване на заетите територии от бяла акация, тъй като е неефективен процес – дърветата изгарят, но това се последва от бързо и буйно израстване на коренови издънки. Огънят стимулира кълняемостта на семената, които се намират в почвата и се създават условия за масово израстване на семеначета.

Литература

Димитров, Стефанов 1928; Ковачев 1903; Кузманов 1976; Недялков, Маринов 1956; Bartha & al. 2008; Başnou 2009; Bossard & al. 2000; Weber 2003.

